

Puno se uradilo od izbora nove Vlade

• **Od kada je izabrana nova Vlada prošlo je sedam mjeseci. Šta je sve Ministarstvo uspjelo da uradi za taj period?**

U proteklih sedam mjeseci bili smo posvećeni ispunjavanju tri osnovna prioriteta. Prvi se odnosio na budžetsku stabilnost. Obezbijedili smo uslove i sredstva za nesmetano finansiranje potrošačkih jedinica i ojačali budžetsku likvidnost. Paralelno sa uspješnom emisijom obveznica, kreditna rejting agencija Moody's pohvalila je napravljeni iskorak u budžetskim pozicijama i nakon dvije godine promijenila izgled za rejting države iz negativnog u stabilan.

Unapređivanje poslovnog ambijenta bio je drugi prioritet. Pripremili smo set zakona koji će doprinijeti skraćivanju procedura, rokova i troškova za građane i privredne subjekte. Ovi zakoni imaju izrazito antikoruptivni karakter jer ukidaju diskreciono odlučivanje i povećavaju transparentnost postupanja državne administracije. Konkretno, inicirali smo, i u saradnji sa drugim organima, sproveli objedinjavanje postupka registracije preduzeća u jednoj instituciji, olakšali procedure za plaćanje poreza i doprinosa, smanjili administrativne takse i uspostavili efikasnije procedure za zapošljavanje stranaca. Aktivnosti na smanjenju sive ekonomije, koje sam već pominjao, takođe su važan segment naših napora da unaprijedimo poslovni ambijent i uvedemo više reda u ekonomski sistem.

Naš treći prioritet je uspostavljanje institucionalnih i kadrovskih kapaciteta za korišćenje

sredstava EU. Definisali smo koordinacione strukture, imenovana su odgovorna lica i usvojene su mape puta, odnosno akcioni planovi. Evropska komisija je prepoznala napredak u ovoj oblasti.

Sve planirane prioritete i obaveze koje proizilaze iz Plana rada Vlade smo u potpunosti ostvarili. Za sedam mjeseci Ministarstvo finansija pripremlilo je i uputilo na usvajanje 18 zakona i preko 100 uredbi, odluka, strategija i analiza. Urađen je ogroman posao koji bi, kada ovako nabrojim i razmislim, realno mogao da obilježi i čitav mandat, a ne svega sedam mjeseci rada. Sve ovo bilo je moguće jer su u Ministarstvu finansija uspostavljene kvalitetne institucionalne pretpostavke i odgovarajući kadrovski kapaciteti u vrijeme ministra Lukšića, a moje kolege i saradnici u Ministarstvu finansija su profesionalno i kvalitetno izvršile svaku obavezu. Bez ove dobre osnove i posvećenog rada svih, uspješno sprovođenje brojnih važnih i odgovornih obaveza ne bi bilo moguće.

Pored velikog posla koji je urađen u prethodnom periodu više smo okrenuti budućnosti. Pred nama stoje brojni izazovi i obaveze. Neophodno je stvoriti uslove da ekonomija dugoročno bude stabilna, ali i dinamična, da bude inspirativna za nove ideje, nove kreacije, nove tehnologije i nove investicije, što je preduslov za bolji životni standard većine građana. To je suštinski zadatak Ministarstva finansija i Vlade u cjelini.

našu privredu ukoliko želimo brži ekonomski razvoj i poboljšanje životnog standarda. Javnu potrošnju moramo prilagoditi poreskom kapacitetu privrede i stanovništva, kako se ne bismo dodatno zaduživali. U tom pravcu su učinjeni značajni iskoraci posljednjih par godina. Državna potrošnja je smanjena, sa preko 51 odsto BDP-a u 2009. godini, na 47,4 odsto BDP-a u 2010. Planirana javna potrošnja za 2011. godinu iznosi 44,4 odsto BDP-a, što za dvije godine predstavlja fiskalnu konsolidaciju od preko 6,5 odsto BDP. Istovremeno, popravljen je bilans javnog sektora. Deficit je sa 5,7 odsto BDP iz 2009. u 2010. smanjen na 3,9 odsto BDP-a, dok za 2011. očekujemo da će iznositi oko 3 odsto BDP-a.

Finansiranje budžeta do kraja 2011. zavisice od ostvarenja poreskih prihoda i mogućnosti dodatnih ušteda kod pojedinih potrošačkih jedinica. Sa finansijskim sredstvima kojima trenutno raspolazemo možemo zaokružiti finansiranje u ovoj godini, ali nam je jedno od pravila upravljanja dugom i gotovinom da održavamo likvidna sredstva u budžetu u iznosu od oko 60 miliona eura, kako bismo imali dodatnu sigurnost. Ukoliko bude neizbježno dodatno finansiranje, već smo identifikovali moguće izvore dodatnog zaduživanja, a ugovor sa Svjetskom bankom je jedan od izbora.

• **Takođe, država je izdala brojne garancije kompanijama, i to preko 300 miliona eura, što može biti dodatno opterećenje?**

Do početka svjetske finansijske krize država je izdavala garancije prvenstveno za kreditne aranžmane koji su imali za cilj realizaciju infrastrukturnih projekata. Ukupna podrška privredi, posebno privatnom sektoru, kroz državne garancije, bila je izražena tokom 2009. i 2010. U tim godinama, kada je ekonomska kriza prijetila da parališe finansijski i realni sektor u Crnoj Gori, Vlada je pribjegnula nekonvencionalnim mjerama podrške, koje su bile na liniji preporuka međunarodnih finansijskih institucija i Evropske unije. Ove mjere su doprinijele očuvanju bankarskog i realnog sektora i jednim dijelom zahvaljujući njima, kraj 2010. i prvu polovinu 2011. godine, karakteriše oporavak ekonomije i dinamiziranje ekonomskog rasta. Nijesam pristalica državne intervencije u privredi ali je otvoreno pitanje što bi se desilo sa crnogorskom ekonomijom 2009. da država nije pomogla bankarski i realni sektor.

• **Zna se da smo morali platiti oko 25 miliona za garancije za kredit Željezare?**

• **Šta ako se desi nešto slično?**

- Garancija Željezare je aktivirana i mi smo, kao odgovoran dužnik, ispunili obavezu koju smo preuzeli njenim potpisivanjem. To je bio veliki udar na budžet i našu likvidnost ali smo ispunjenjem ove obaveze pokazali da smo kredibilan dužnik i da uspješno upravljamo budžetskom likvidnošću. Garancije KAP-u spadaju u grupu najrizičnijih garancija u našem portfelju. Radni tim Vlade prati poslovanje ove kompanije i preduzima mjere da smanji rizik aktiviranja garancija. Ostale garancije u portfelju nose znatno manji rizik aktiviranja i ne strahujem da bi mogle predstavljati značajniji vanredni

državni dug u narednom periodu neće preći 46 odsto BDP, što je približno učešću koji je bio 2004. godine. Jedan od osnovnih fiskalnih ciljeva je smanjenje javnog duga na vrijednost od oko 35 odsto BDP-a do kraja 2015.

• **Kakva je perspektiva javnih finansija?**

- Javne finansije će zavistiti od ekonomskih kretanja i od naše posvećenosti i spremnosti da nastavimo fiskalnu konsolidaciju. Definisali smo prioritete u narednom srednjoročnom periodu. Najvažniji su smanjenje javne potrošnje i javnog duga na nivo od oko 35 odsto BDP-a u 2015. Ovo je preduslov fiskalne stabilnosti i zadržavanja kon-

Nijesam za pritiske na banke da više kreditiraju

• **Kako vidite situaciju u bankarskom sektoru? Kredita ima, ali su nikad skuplji, što dodatno otežava funkcionisanje privrede. Takođe i banke imaju probleme sa lošim kreditima, što je možda i jedan od razloga za otežane uslove kreditiranja?**

- U Crnoj Gori bankarski sektor je posebno važan, jer mala i srednja preduzeća po pravilu nemaju drugi izvor finansiranja osim bankarskog sektora. Ohrabruju parametri koji ukazuju na povećanje likvidnosti i solventnosti bankarskog sistema. Sve sistemski važne banke su se dokapitalizovale i započele procese restrukturiranja. Posljednji podaci pokazuju da su banke povećale kreditiranje, što je posebno važno nakon višemjesečnog smanjenja kreditne aktivnosti. Bez obzira na suštinsku važnost novog kreditiranja za ekonomiju i budžet, nijesam pristalica jednostrane kritike banaka i stvaranju pritiska da se poveća kreditiranje. Banke su institucije koje imaju svoj interes koji mora biti u skladu sa interesom njihovih klijenata kako bi zajednički opstali na tržištu. Bankarska kriza je najgora moguća kriza u ekonomiji i banke ne treba „gurati“ u plasmane koji ne podrazumijevaju adekvatnu procjenu rizika.

trošak.

• **Kakvo je stanje državnog duga danas u odnosu na koju godinu ranije, i da li se to može pogoršati?**

- Trenutne vrijednosti državnog duga, uz parametre koji se odnose na otplatu duga i učešće kamata u BDP-u, svrstavaju Crnu Goru u umjereno zadužene države. Ročnost i valutna struktura su povoljni. Nivo državnog duga je u okvirima Mastroitskih pravila propisanih od strane Evropske unije i značajno niži nego što je u državama euro zone.

Najniže učešće državnog duga u BDP-u Crne Gore kretalo se oko 27 odsto BDP tokom 2007. i prvoj polovini 2008. To su godine kada je budžet bio u suficitu, a dio rezervi iskorišćen je i za prijevremenu otplatu duga prema Svjetskoj banci. Državni dug je značajno povećan u godinama suočavanja sa finansijskom i fiskalnom krizom, a već 2009. godine je dostigao 38 odsto BDP-a. Ukupan državni dug je 30. 06. 2011. iznosio 44,9 odsto BDP-a. Projekcija Ministarstva finansija je da

kurentnog poreskog sistema. Državna potrošnja je rigidna i ovo je veoma ambiciozan zadatak. Zato i u narednom periodu Ministarstvo finansija očekuje težak i nepopularan posao smanjenja rashoda i broja zaposlenih u upravi. Ali ovo je neizbježno ako želimo dugoročan napredak. Vlada je pokazala da je spremna da donese teške i često nepopularne odluke zarad stabilnosti i napretka.

Iskustvo je pokazalo da ne postoji recept za brzi uspjeh i povećanje životnog standarda preko noći. Odluke sa sobom nose posljedice, a neke se vide tek nakon par godina. Sve države koje su povećanjem zarada i penzija iznad produktivnosti, uz protekcionističko radno zakonodavstvo i neracionalnu javnu upravu ugrozile svoju stabilnost, morale su da donesu ekstremno teške i nepopularne mjere. Zato u narednom periodu moramo biti i mudri i hrabri i oprezni, kako ne bismo zarad kratkoročnog boljitka napravili veliku dugoročnu štetu.

R.M. - Z.V.

U PKCG KAŽU DA JE PROBLEM ŠTO NEMA TAČNIH PODATAKA O STVARNOM BROJU TURISTA

Broj noćenja najbolji pokazatelj uspješnosti sezone: Iz Čanja

Foto: A.BAKOVIĆ

Daleko od elitnog

Podgorica(MINA-BUSINESS) - Nepostojanje tačnih podataka o stvarnom broju gostiju i ukupnim smještajnim kapacitetima veliki je problem u ocjenjivanju uspješnosti turističke sezone, jer procjene govore da su te brojke dva ili čak tri puta veće od zvaničnih, smatraju u Privrednoj komori (PKCG).

Sekretar Odbora Udruženja turizma i ugostiteljstva PKCG, **Novica Bulatović**, kazao je da je glavni pokazatelj kvaliteta turističke sezone broj ostvarenih noćenja, prema kojemu je za sada ovogodišnja sezona bolja od prošle.

- Zvanični podaci pokazuju da je u julu u Crnoj Gori boravilo sedam odsto više turista nego prošle godine. Prema podacima kojima raspolazemo hoteli na primorju bilježe rast popunjenosti - rekao je Bulatović agenciji Mina-business.

Prema njegovim riječima, hoteli koji pripadaju Budvanskoj rivijeri bilježe rast popunjenosti od 14 odsto, dok u hotelima Ulcinjske rivijere povećanje u odnosu na isti period prošle godine iznosi 17 odsto, uz veći buking i u postsezoni.

U posljednje vrijeme od turističkih radnika i predstavnika Vlade mogle su se čuti procjene da će se Crna Gora za nekoliko godina pozicionirati kao elitna turistička destinacija. Bulatović smatra da su se takve tvrdnje vremenom postepeno uselile u javni govor kao oznaka bilo kakvog napretka u turizmu.

- Više je nego očigledno da je bilo koja tvrdnja, a ima ih, da je Crna Gora već sada elitna turistička destinacija, lišena svakog smisla. Vjerujem da niko ozbiljan ne misli drugačije, ali cijenim da bi valjalo ukazati na stalno i uporno opstajanje nekih zabluda kada je turizam u Crnoj Gori u pitanju - kazao je Bulatović.

On smatra da se o elitnom turizmu može govoriti kao o mogućem strateškom razvojnom konceptu i tome da li je to realan i optimalan model, a potrebno je imati i dobro osmišljen dugoročni plan razvoja.

Bulatović je podsjetio da je u najširoj kao i stručnoj javnosti masovno prisutno pojednostavljeno svodenje kvaliteta turističke ponude skoro isključivo na prirodne karakteristike prostora.

- Zato često možemo čuti tvrdnje da je crnogorsko primorje elitna destinacija jer ima najčistije, najplavetnije i najljepše more u kome se ogledaju visoki planinski vrhovi, uz puno sunčanih dana i tradicionalno gostoljubiv narod i slično. To jeste važno, ali nipošto i dovoljno - poručio je Bulatović.

On smatra da je čak i u savremenim turističkim trendovima, to što je Crnoj Gori prirodna podarila, sve manje i manje presudno kao faktor preferencije gostiju.

- Pojednostavljeno govoreći, osim lijepe prirode, za elitni turizam treba imati elitni nivo ukupnog društvenog života, elitne poslovne ljude i menadžment u turizmu. Za elitnu tražnju uslov je elitna ponuda. Ne može u jednoj državi samo jedna privredna grana biti elitna, a ostale same za sebe "nositi" se sa brojnim poteškoćama u poslovanju - upozorio je Bulatović.

On je saopštio da bi se, analizirajući situaciju na terenu, moglo zaključiti da je ponuda plažnih i ostalih usluga na crnogorskom primorju široka, kako u pogledu cijena tako i kvaliteta.

- Generalno se, kao negativno, mora istaći uvođenje naplate određenih usluga ili povećanje njihovih cijena u toku sezone, a posebno u njenom špicu - ocijenio je Bulatović.

Niko neće sa JAT-om

Beograd(MINA-BUSINESS/TANJUG) - Ni jedna kompanija do sada nije otkupila dokumentaciju na raspisanom tenderu za pronalazjenje strateškog partnera koji sa Jat ervejom /airways/ treba da osnuje novu nacionalnu aviokompaniju, saopštio je juče Ministar za infrastrukturu i energetiku Srbije **Milutin Mrkonjić**.

- Koliko ja znam do danas niko nije otkupio tendersku dokumentaciju - rekao Mrkonjić odgovarajući na pitanje novinara.

Ministarstvo za infrastrukturu i energetiku je početkom ovog mjeseca najavilo da će se vrjednovanje ponuda i pregovori realizovati u novembru i decembru, a da se izbor strateškog partnera očekuje do kraja godine.

www.erstebank.me Info telefon: 020 440 440

Iza moje vizije stoji i moja banka. A koja je Vaša banka?

Kursna lista

primjenjuje se od 06. avgusta

Zemlja	Važi za	Vrijednost izražena u eurima
Australija	1	0,7387
Kanada	1	0,7195
Danska	1	0,1342
Japan	100	0,8989
Kuvajt	1	2,5826
Norveška	1	0,1285
Švedska	1	0,1086
Švajcarska	1	0,9219
V.Britanija	1	1,1507
SAD	1	0,7065